

Vorbereiding 19.4: Daniël veroordeelt de koning

Schriftgedeelte

Daniël 5:1-30

Thema

Daniël veroordeelt de koning

Exegese

Daniël 5:1-30

Vers 1-4

Sinds het koningschap van Nebukadnézar hebben enkele andere koningen over Babel geheerst. Nu is Belsazar aan de macht gekomen. Hij zal Babels laatste koning zijn. Nebukadnézar is niet Belsazars directe vader, maar zijn 'voorganger'. Deze Belsazar geeft een groot feest voor de vorsten en stadhouders in zijn rijk. Het moment van dit feest is vreemd omdat op dat moment de Meden en Perzen waarschijnlijk al aan hun veldtocht begonnen zijn. 'Duizend' is niet bedoeld als een exact aantal, maar het geeft aan dat er erg veel gasten zijn. Dat de koning wijn drinkt 'voor' zijn gasten, geeft aan dat hij aan een aparte tafel vooraan zit. Onder invloed van de wijn krijgt de koning een inval. Hij gaat de sfeer feestelijker maken door het tempelgerij uit Jeruzalem als feestservies te gebruiken. De aanwezigheid van (teveel) wijn, vrouwen en bijwijven geeft al aan welke sfeer er op het feest hangt, en op zo'n feest worden nu dus ook de vaten uit de tempel misbruikt. Zelfs naar heidense maatstaven is dit misbruik van tempelgerij godslasterlijk. Met de bекers uit Jeruzalem wordt als het ware getoost op de goden van Babel. Zo wordt de Naam van de HEERE door het slijk gehaald.

Vers 5-6

Maar dan wordt de feestvreugde abrupt onderbroken. 'Recht tegenover de kandelaar', dus in het volle licht, vlakbij de koning, wordt een losse handpalm zichtbaar, en de vingers van die hand schrijven een onleesbare tekst op de wand. De koning raakt door dit onverklaarbare verschijnsel helemaal van de kaart. Hij verschiet letterlijk van kleur en zijn knieën trillen.

Vers 7-9

Voor Belsazar is meteen duidelijk dat dit onverklaarbare verschijnsel iets bovennatuurlijks is. Voor alle onverklaarbare verschijnselen heeft hij een heel aantal 'wijzen' in dienst. Deze wijzen probeerden met allerlei middelen inzicht te krijgen in de wil van de goden. Op deze manier staan de wijzen tussen de koning en de goden in. Maar ondanks de hoge beloning die Belsazar belooft, laten die wijzen het hier afweten. En dat betekent dat er niemand de koning kan helpen in de confrontatie met deze Goddelijke openbaring. Hierdoor raakt Belsazar nog meer van slag.

Vers 10-12

De opschudding dringt door tot buiten de feestzaal en bereikt de 'koningin'. Deze koningin is hoogstwaarschijnlijk niet de vrouw van Belsazar, maar de vrouw van één van zijn voorgangers. Ze is dus 'koninginmoeder' en heeft daardoor enig gezag. Doordat ze ouder is, herinnert zij zich Daniël. De koningin is zelf afgodendienares. Ze weet dan ook niets van de HEERE, en zegt daarom dat Daniël de 'geest der heilige goden' heeft. Daniël wordt voorgesteld als een soort 'superwijze'.

Vers 13-16

Zoals eerder in het boek Daniël wordt er de nadruk op gelegd dat Daniël een Judese balling is. Op deze manier wordt benadrukt dat Daniël heel anders is dan de Babylonische wijzen, en dat de manier waarop hij aan zijn wijsheid en kennis komt, totaal anders is dan hun magische middelen. Net zoals de koninginmoeder, spreekt Belsazar over Daniël alsof hij een Babylonische superwijze is. Zelfs de beloning wordt nog uitdrukkelijk genoemd.

Vers 17

Daniëls antwoord laat geen onduidelijkheid bestaan. De beloning mag de koning zelf houden en de eer mag hij aan iemand anders geven. Daniël hoeft ze niet. Hij is geen wijze die op deze manier zijn brood wil verdienen. De enige reden voor Daniël om de tekst uit te leggen is omdat hij een boodschapper namens de HEERE is. En de boodschap die hij brengt is niet mis.

Vers 18-21

Eerst legt Daniël uit waarom dit teken verschenen is. Hij vertelt Belsazar de gebeurtenissen uit Daniël 4. Daar leerde de HEERE aan Nebukadnézar dat zelfs de koning van Babel zich moet onderwerpen aan de levende God.

Vers 22-24

Belsazar kent die geschiedenis. Hij had die les geleerd moeten hebben. Maar Belsazar is nog hoogmoediger dan Nebukadnézar geworden. Nebukadnézar heeft de HEERE Zijn eer ontnomen door zichzelf te verheerlijken, maar Belsazar heeft het nu zelfs gewaagd om de HEERE rechtstreeks te bespotten door het tempelgerei te misbruiken. En de straf daarop is nu door het teken aan de wand aangekondigd.

Vers 25-28

Mene betekent 'geteld', omdat de HEERE de dagen van Belsazars koningschap heeft geteld, en de laatste daarvan nu aangebroken is.

Tekél betekent 'gewogen'. De HEERE heeft Belsazar als het ware op de weegschaal gezet. Maar de eisen van God blijken zwaarder te zijn dan Belsazar. Belsazar is te licht bevonden en wordt daarom door God verworpen.

Het woord uPhaRSin is een vervoeging van het woord 'PeReS'. De letters PRS komen erin terug. Het betekent 'gebroken' of 'verdeeld' omdat het rijk van Belsazar gebroken en verdeeld zal worden.

Zoveel erger als zijn misdaad is, zoveel erger zal ook de straf zijn die nu Belsazar zal treffen. Het einde van zijn koningschap is nabij.

Vers 29

De reactie van Belsazar is bizar. Nu de koning weet wat de woorden op de wand betekenen heeft hij zichzelf blijkbaar weer in de hand. Hij geeft Daniël de beloofde rijkdommen alsof hij van Daniël's woorden niets gehoord heeft. Van berouw of inkeer na aanleiding van deze boodschap lezen we helemaal niets. Juist daarin verschilt Belsazar van Nebukadnézar, die zichzelf wél voor de HEERE vernederde.

Vers 30

De boodschap op de wand blijkt een allerlaatste waarschuwing geweest te zijn. Nu Belsazar niet tot inkeer komt, wordt het oordeel diezelfde nacht nog voltrokken. Hoe Belsazar is gedood vertelt de Bijbel niet, maar het ligt voor de hand te denken dat de Meden en Perzen hun beslissende aanval hebben ingezet en de koning daarbij hebben gedood. Hierdoor komt er definitief een einde aan het Babylonische wereldrijk dat door de persoon van Daniël zoveel waarschuwingen van de HEERE heeft ontvangen.

Geloofsleer

HC vraag en antw. 10 en 11

HC vraag en antw. 87

HC vraag en antw. 108

HC vraag en antw. 127

DL I, 1

DL I, 5

DL III-IV, 1-3

De zonde blijft niet ongestraft

Wie zich niet bekeert, kan niet zalig worden

God vervloekt onkuis leven

Zesde bede: Verlos ons van den boze

Gevallen in Adam

Oorzaak van alle zonden ligt in de mens

Onze natuur is verdorven

Gebedspunten

- Bewaar ons voor hoogmoed en leer ons (steeds opnieuw) om nederig te zijn.
- Geef ons eerbied van God, voor Uw Woord en voor Uw dienst.
- Verkondiging en uitbreiding van het Evangelie in landen waar afgoden volop zichtbaar vereerd worden.
- Bekering en geloof in het hart van onze Koning en Koningin, zodat zij openlijk U zullen dienen.

Psalm- en liedlijst

Maak een keuze uit de volgende psalmen en liederen:

Psalm 1:1 en 3

Welzalgig hij, die in der bozen raad

Gans anders is 't met hem, die 't kwaad bemint

Psalm 32:5

Wil toch niet stug, gelijk een paard, weerstreven

Psalm 33:7

De grote Schepper aller dingen

Psalm 49:7

Schoon hij zich op deez' aard' in wellust baadt

Psalm 73:14
Psalm 146:2, 3 en 8

Wie, ver van U, de weelde zoekt
Vest op prinsen geen betrouwen
Zalig hij, die in dit leven
't Is de HEER van alle heren

ZB
ZB

Welzalig de man die niet wandelt
Zoek eerst het Koninkrijk van God

Introductie op de vertelling

Neem een 'ouderwetse' weegschaal mee met verschillende voorwerpen om te wegen. Het doel is om de kinderen te laten ervaren wat licht en zwaar is. Wat is zwaarder en wat is lichter? Laat de kinderen voorbeelden bedenken van situaties waarin iets te zwaar of te licht is. Leg de koppeling naar het verhaal: de Heere God weegt ook. Luister goed naar deze vertelling. Wie weegt Hij en wat zegt Hij over deze man?

Of: Neem een envelop mee waarop een postzegel zit. Neem ook een envelop mee waarop een sticker zit die aangeeft dat er te weinig porto is betaald. Laat eerst de envelop met de postzegel zien. Vraag de kinderen of zij weten hoe de post bepaald of er genoeg porto op de envelop zit (in het postcentrum wordt de post gewogen). Vraag ook wat er gebeurt wanneer er te weinig porto op de envelop zit. Leg de koppeling naar het verhaal: in deze vertelling is de Heere God Degene die weegt. Luister maar goed!